

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ  
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ  
ЧОРНОБИЛЯ  
ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ  
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Професійна підготовка рятувальника»  
циклу професійної (обов'язкової) підготовки  
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти  
галузь знань 26 «Цивільна безпека»  
спеціальність 263 «Цивільна безпека»  
за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»  
мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою  
спеціальної та фізичної підготовки  
на: 2023-2024 навчальний рік  
Протокол від «17» серпня 2023 року № 1

«Силабус розроблено згідно робочої програми  
навчальної дисципліни «Професійна підготовка рятувальника»

2023 рік

## Вступ

В умовах сучасності та сьогодні, військові конфлікти можуть супроводжуватися пожежами внаслідок вибухів, обстрілів, масованих атак на інфраструктуру тощо. Підрозділи ДСНС мають вжити запобіжних заходів для запобігання пожежам та збереженню життя, здоров'я та матеріальних цінностей. Рятувальні підрозділи забезпечують рятувальні операції у разі вибухів, обвалів або інших надзвичайних ситуацій, які можуть загрожувати життю та безпеці військових і цивільних осіб. Організація караульної служби пожежних під час військових дій є важливою для забезпечення безпеки, запобігання руйнуванню військової та цивільної інфраструктури та захисту життя людей.

Ще більш актуальними стають тематичні побудови предметів, де розглядаються військові місцезнаходження, навігація та переміщення, що величезною мірою залежать від точних топографічних даних. Топографічні карти та аерофотознімки надають важливу інформацію для навігації в незнайомій місцевості. Також не малу важливість становить питання евакуації особового складу та допомозі цивільному населенню у передислокації до більш безпечного місця.

Топографічні дані допомагають усім військовим формуванням планувати операції, визначати найефективніші шляхи для переміщення особового складу та визначати оптимальні місця для розташування об'єктів інфраструктури. Також такі дані дозволяють визначити ландшафтні особливості та перешкоди на шляху, такі як річки, гори, ліси тощо, що важливо при зборі розвідувальної інформації та укриття особового складу при повітряних загрозах.

Топографічна інформація допомагає точно прицілювати артилерію та визначати місця для розташування артилерійських груп та вогневих позицій.

Знання топографічних даних важливо для військового планування та розвідування, щоб забезпечити успішність військових операцій та зменшити втрати.

Знання і навички у використанні різних видів зброї допомагають збільшити ефективність захисту від нападу ворога, обізнаності особового складу у військовій справі та надає базові можливості до використання можливих засобів захисту. Особи які вільно володіють зброєю, можуть бути більш точними та ефективними у веденні бою, та психологічно стійкішими під час бойових дій. У ситуаціях, де відстань від ворога дуже коротка, рукопашний бій є останньою лінією оборони. Тому особлива увага приділяється вивченню рукопашного бою в умовах ведення бойових дій.

### **Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)**

Загальна інформація	Олександр БУДНИК ст. викладач кафедри спеціальної та фізичної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка 8. Клас НПРЧ

E-mail	budniksasha77@gmail.com
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	Майстер спорту України Міжнародного класу

Загальна інформація	Шаріпова Дарія Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та фізичної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат психологічних наук
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Олексія Панченка, 13, спортивний комплекс, кабінет № 205а. Номер телефону:
E-mail	Шаріпова Дарія <Sharipova.Dariia@chipb.org.in>
Наукові інтереси*	-
Професійні здібності*	-

Загальна інформація	Черниш Роман Анатолійович, доцент кафедри спеціальної та фізичної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат технічних наук
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Олексія Панченка, 13, спортивний комплекс, кабінет № 205а. Номер телефону:
E-mail	
Наукові інтереси*	-
Професійні здібності*	-

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Практичні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Інституту(<http://chipb.ddns.net/distance/schedule> ).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в навчальному класі НПРЧ, аудиторії 205а (СОК). У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

## 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета** вивчення навчальної дисципліни «Професійна підготовка рятувальника» полягає у підготовці та засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань з основ організації караульної служби та практичними навичками особового складу караулу для виконання завдань при гасінні пожеж, ліквідації наслідків аварій і катастроф, а також опанування необхідними військовими знаннями, вироблення навичок дій у загальновійськовому бою.

**Основними завданнями** вивчення дисципліни «Професійна підготовка рятувальника» є:

- формування у курсантів, студентів, слухачів високих моральних і практичних якостей;
- дбайливе ставлення до протипожежної та аварійно-рятувальної техніки, пожежно-технічного обладнання;
- виховання витримки і психологічної стійкості до роботи в екстремальних умовах;
- навчання вмілому виконанню обов'язків при несенні служби, а також при оперативній роботі на пожежах, при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у суворій відповідності з вимогами керівних документів служби цивільного захисту, правил безпеки праці;

**ЗНАННЯ:**

- основних вимог наказів вказівок, рекомендацій, інструкцій та інших керівних документів з питань організації та несення служби;
- тактичних можливостей підрозділів ОРС на пожежних автомобілях основного та спеціального призначення;
- будови, призначення, порядок випробування пожежно-технічного обладнання, рукавного обладнання, первинних засобів пожежогасіння ;
- обов'язків рятувальника під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій і катастроф;
- організації та проведення рятувальних робіт під час гасіння пожеж;
- вимог Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів ОРС ЦЗ, настанов, вказівок та інших керівних документів, що регламентують організацію і тактику гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій і катастроф;
- обов'язки бійця в бою, прийоми і способи дій у різних видах бою;
- способи пересування бійця в бою;
- способи подолання різних перешкод під вогнем противника;
- призначення, характеристики, основні елементи та послідовність обладнання одиночного окопу;
- призначення, характеристики, основні елементи та послідовність улаштування польових житлових споруд;
- загальних понять з питань інженерного забезпечення та заходів безпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів і речовин та роботи з ними;
- види інженерних вибухонебезпечних предметів;
- заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами;
- призначення, бойові властивості, тактико-технічні характеристики та будову автоматів Калашникова;
- основні поняття та визначення балістики, порядок їх урахування під час підготовки до стрільби;
- правила стрільби зі стрілецької зброї по нерухомих цілях;
- загальну будову призначення та правила експлуатації ручного протитанкового гранатомету РПГ-7;

- загальну будову призначання та правила експлуатації автоматичного станкового гранатомету АГС-17;
- загальну будову призначання та правила експлуатації снайперської гвинтівки UR-10;
- мету, загальні і спеціальні задачі спеціальної фізичної підготовки;
- основи проведення всіх форм фізичної підготовки;
- засоби регулювання фізичного навантаження при виконанні фізичних вправ;
- засоби, форми та порядок організації фізичної та спеціальної фізичної підготовки;
- різновидів і тактичних властивості місцевості, їх вплив на дії підрозділів при виконанні службових завдань;
- номенклатури топографічних карт, системи координат, визначення по карті прямокутних та географічних координат;
- основних способів орієнтування на місцевості, визначення відстаней, протяжність маршрутів;
- основні способи орієнтування на місцевості без карти;

#### **уміння:**

- виконувати в практичній діяльності органів управління та підрозділів ОРС ЦЗ положення вимог Статуту дій у надзвичайних ситуаціях та інших керівних документів з питань пожежогасіння;
- правильно оцінювати обстановку на пожежі, забезпечувати успішне гасіння пожежі та ліквідацію наслідків аварій і катастроф;
- професійно виконувати оперативне розгортання, працювати з пожежно-технічним озброєнням, механізованим та немеханізованим аварійно-рятувальним інструментом, рукавним обладнанням;
- виконувати обов'язки бійця під час підготовки до бою;
- вести розвідку місцевості та орієнтуватися на ній;
- обладнувати окопи для стрільби із стрілецької зброї і найпростіші фортифікаційні споруди;
- правильно вибирати місце обладнання одиночного окопу для стрільби із стрілецької зброї;
- забезпечити заходи безпеки під час проведення робіт з інженерного забезпечення при виявленні вибухонебезпечних предметів та речовин;
- влучно вести вогонь з автоматів по нерухомих цілях;
- здійснювати підготовку стрілецької зброї до стрільби та проводити її обслуговування;
- вести розвідку цілей спостереженням, визначати дальність до цілей та надавати цілевказівки;
- виконувати встановлені програмою вправи та дії з фізичного гартування;
- читати топографічні карти та виконувати вимірювання з них, вміти давати цілевказання, визначити координати об'єктів (цілей) з карти і наносити їх на карту за координатами;
- орієнтуватися на місцевості, пересуватися на ній за азимутом та за

- допомогою карти вдень і вночі;
- упевнено орієнтуватися на місцевості без карти.

**комунікацію:**

- взаємодія осіб з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;
- взаємодія з підлеглими при виконанні дій за призначенням;
- здатність до ефективної роботи в команді;
- зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до особового складу.

**автономія та відповідальність:**

- оцінювати ризики у професійній діяльності та здійснювати запобіжні дії;
- вміти вчитись самостійно для безперервного професійного розвитку;
- відповідальність за прийняті рішення при виникненні нестандартизованих ситуацій;
- управління особовим складом при надзвичайних ситуацій, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

**2.Опис навчальної дисципліни**

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
<b>Статус дисципліни</b>	<i>обов'язкова</i>
<b>Рік підготовки</b>	1-й
<b>Семестр</b>	1,2-й
<b>Обсяг дисципліни:</b>	
- в кредитах ЄКТС	8
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	240 год.
<b>Розподіл часу за навчальним планом:</b>	
- лекції (годин)	18 год.
- практичні заняття (годин)	102 год.
- семінарські заняття (годин)	
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- МКР (годин)	
- самостійна робота (годин)	120 год.
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль	Диф. залік

### 3. Передумови вивчення дисципліни

#### Навчальні дисципліни:

- «Вища математика»;
- «Фізика»;
- «Рятувальна та загальна фізична підготовка (розділ - загальна фізична підготовка)».

#### Перелік раніше здобутих результатів навчання:

- аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій
- застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуації населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.

### 4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

- Відповідно до освітньої програми Цивільний захист вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	Абревіатура
Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям різного характеру.	ПРН07.
Оцінювати технічні показники та визначати стан аварійно-рятувальної техніки, засобів зв'язку, устаткування та обладнання.	ПРН17
Демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	ПРН20.
Керувати пожежно-рятувальним підрозділом під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій.	ПРН31.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК03.
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	ЗК08.
Здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.	СК13.
Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості	СК21.

підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).	
Здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.	СК22.
Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці.	СК26.
Здатність до управління пожежно-рятувальним підрозділом у складі караулу під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій.	СК33.

## 5. Програма навчальної дисципліни

### Теми навчальної дисципліни

#### МОДУЛЬ 1.

#### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ КАРАУЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ПОЖЕЖНО – РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛАХ ДСНС УКРАЇНИ.

Тема 1.1. Структура ДСНС України, основні положення.

Тема 1.2. Захисний одяг та спорядження пожежного-рятувальника, аварійно-рятувальний інструмент.

Тема 1.3. Загальні вимоги з безпеки праці в пожежно-рятувальних підрозділах.

Тема 1.4. Організація караульної служби в пожежно-рятувальних підрозділах.

Тема 1.5. Пункт зв'язку частини, порядок організації зв'язку.

Тема 1.6. Пожежні рукава.

Тема 1.7. Рукавне обладнання.

Тема 1.8. Первинні засоби пожежогасіння.

#### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ТАКТИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ.

Тема 2.1. Основи загальновійськового бою.

Тема 2.2. Дії бійця в бою.

Тема 2.3. Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС України. Підйом за бойовою тривоною і сигналом «Збір».

#### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ТА ОРІЄНТУВАННЯ НА МІСЦЕВОСТІ.

Тема 3.1. Подолання перешкод. Вивчення техніки подолання окремих елементів смуги перешкод. Вивчення техніки подолання смуги перешкод у цілому.



Тема 3.2. Прискорене пересування. Вивчення техніки бігу на короткі, середня, довгі дистанції, по пересіченій місцевості.

Тема 3.3. Особливості рукопашного бою в умовах ведення бойових дій. Вивчення стійок, пересувань, ударів руками, ногами та захисту від них. Вивчення захватів, виведення з рівноваги, кидків.

Тема 3.4. Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.

Тема 3.5. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.

Тема 3.6. Прямокутні та географічні координати об'єктів.

Тема 3.7. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.

Тема 3.8. Орієнтування на місцевості без карти. Сучасні способи та засоби навігації.

МОДУЛЬ 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ТА ЗАСОБАМИ ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.

Тема 4.1. Протипожежні та аварійно-рятувальні автомобілі оперативного розрахунку НПРЧ інституту.

Тема 4.2. Оперативне розгортання.

Тема 4.3. Обов'язки рятувальника під час гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Тема 4.4. Основи управління силами і засобами під час гасіння пожежі.

Тема 4.5. Особливості гасіння пожеж у складних умовах.

Тема 4.6. Вимоги БП під час гасіння пожежі та до пожежно-технічного обладнання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ІНЖЕНЕРНА ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА.

Тема 5.1. Основи фортифікації.

Тема 5.2. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними. Вибухобезпека.

Тема 5.3. Класифікація, загальні відомості і тактико-технічні характеристики інженерних боєприпасів.

Тема 5.4. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.

Тема 5.5. Заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами. Екіпірування під час проведення стрільб.

Тема 5.6. Матеріальна частина автоматів Калашникова. Прийоми та правила стрільби з автоматів.

Тема 5.7. Практичне заняття. Ведення вогню з автоматів за умовами вправ курсу стрільб.

Тема 5.8. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки UR-10.

**Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:**

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні і заняття (інші види занять)	Самостійна робота	Поточний контроль	
<b>1-й семестр</b>						
<b>МОДУЛЬ 1.</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Основи організації караульної служби в пожежно – рятувальних підрозділах ДСНС України.</b>						
<b>Тема 1.1.</b> Структура ДСНС України, основні положення.	8	-	4	-	4	-
<b>Тема 1.2.</b> Захисний одяг та спорядження пожежно-рятувальника, аварійно-рятувальний інструмент.	12	-	6	-	6	-
<b>Тема 1.3.</b> Загальні вимоги з безпеки праці в пожежно-рятувальних підрозділах.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 1.4.</b> Організація караульної служби в пожежно-рятувальних підрозділах.	12	-	6	-	6	-
<b>Тема 1.5.</b> Пункт зв'язку частини, організація зв'язку.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 1.6.</b> Пожежні рукава.	14	-	4	-	6	-
<b>Тема 1.7.</b> Рукавне обладнання.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 1.8.</b> Первинні засоби пожежогасіння.	10	-	4	-	6	-
<b>Змістовий модуль 2. Основи тактичної та військової підготовки.</b>						
<b>Тема 2.1.</b> Основи загальновійськового бою.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 2.2.</b> Дії бійця в бою.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 2.3.</b> Сутність дисципліни в підрозділах	6	2	2	-	2	-

ДСНС України. Підйом за бойовою тривоною і сигналом «Збір».						
<b>Змістовий модуль 3. Спеціальна фізична підготовка та орієнтування на місцевості.</b>						
<b>Тема 3.1.</b> Подолання перешкод. Вивчення техніки подолання окремих елементів смуги перешкод. Вивчення техніки подолання смуги перешкод у цілому.	4	-	2	-	2	-
<b>Тема 3.2.</b> Прискорене пересування. Вивчення техніки бігу на короткі, середня, довгі дистанції, по пересіченій місцевості.	4	-	2	-	2	-
<b>Тема 3.3.</b> Особливості рукопашного бою в умовах ведення бойових дій. Вивчення стійок, пересувань, ударів руками, ногами та захисту від них. Вивчення захватів, виведення з рівноваги, кидків.	6	-	4	-	2	-
<b>Тема 3.4.</b> Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.	6	2	2	-	2	-
<b>Тема 3.5.</b> Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.	6	-	4	-	2	-
<b>Тема 3.6.</b> Прямокутні та географічні координати об'єктів.	4	-	2	-	2	-

<b>Тема 3.7.</b> Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.	4	-	2	-	2	-
<b>Тема 3.8.</b> Орієнтування на місцевості без карти. Сучасні способи та засоби навігації.	6	-	2	-	2	-
<b>МКР</b>	2	-	-	-	-	2
<b>Разом за модулем 1</b>	<b>136</b>	<b>8</b>	<b>58</b>	<b>-</b>	<b>68</b>	<b>2</b>
<b>Разом за 1-й семестр</b>	<b>136</b>	<b>8</b>	<b>58</b>	<b>-</b>	<b>68</b>	<b>2</b>
<b>2-й семестр</b>						
<b>Змістовий модуль 4. Основи управління силами та засобами під час ліквідації надзвичайних ситуацій.</b>						
<b>Тема 4.1.</b> Протипожежні та аварійно-рятувальні автомобілі оперативного розрахунку НІРЧ інституту.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 4.2.</b> Оперативне розгортання.	14	-	8	-	6	-
<b>Тема 4.3.</b> Обов'язки пожежного-рятувальника під час гасіння пожеж, ліквідації наслідків НС.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 4.4.</b> Основи управління силами і засобами під час гасіння пожежі	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 4.5.</b> Особливості гасіння пожеж у складних умовах.	10	-	4	-	6	-
<b>Тема 4.6.</b> Вимоги БП під час гасіння пожежі та до ПТО.	10	-	4	-	6	-
<b>Змістовий модуль 5. Інженерна та вогнева підготовка.</b>						
<b>Тема 5.1.</b> Основи фортифікації.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 5.2.</b> Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними. Вибухобезпека.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 5.3.</b> Класифікація,	4	-	2	-	2	-

загальні відомості і тактико-технічні характеристики інженерних боєприпасів.						
<b>Тема 5.4.</b> Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 5.5.</b> Заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами. Екіпірування під час проведення стрільб.	4	2	-	-	2	-
<b>Тема 5.6.</b> Матеріальна частина автоматів Калашникова. Прийоми та правила стрільби з автоматів.	6	2	2	-	2	-
<b>Тема 5.7.</b> Практичне заняття. Ведення вогню з автоматів за умовами вправ курсу стрільб.	6	-	4	-	2	-
<b>Тема 5.8.</b> Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки UR-10.	6	-	4	-	2	-
<b>МКР</b>	2	-	-	-	-	2
<b>Разом за модулем 2</b>	<b>104</b>	<b>10</b>	<b>40</b>	-	<b>52</b>	<b>2</b>
<b>Разом за 2-й семестр</b>	<b>104</b>	<b>10</b>	<b>40</b>	-	<b>52</b>	<b>2</b>
<b>Разом за дисципліну</b>	<b>240</b>	<b>18</b>	<b>98</b>	-	<b>120</b>	<b>4</b>

### Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<b>Тема 1.1.</b> Структура ДСНС. Організація діяльності служби НПРЧ, ознайомлення з НПРЧ інституту.	4
2.	<b>Тема 1.2.</b> Захисний одяг та спорядження. Одягання бойового одягу і спорядження, тепловідбивних костюмів.	6
3.	<b>Тема 1.3</b> Загальні вимоги з безпеки праці в пожежно-рятувальних підрозділах. Вивчення основних положень вимог з БП в пожежно-рятувальних підрозділах, проведення АГК.	4
4.	<b>Тема 1.4.</b> Організація караульної служби в пожежно-рятувальних	6

	підрозділах. Відпрацювання нормативу «Збір та виїзд за сигналом «Тривога» у складі відділення».	
5.	<b>Тема 1.5.</b> Робота на ПЗЧ з засобами зв'язку.	4
6.	<b>Тема 1.6.</b> Пожежні рукава. Встановлення пожежного автомобіля на водоймище.	4
7.	<b>Тема 1.7.</b> Рукавне обладнання. Встановлення пожежного автомобіля на пожежний гідрант.	4
8.	<b>Тема 1.8.</b> Первинні засоби пожежогасіння. Встановлення пожежного автомобіля на водоймище.	4
9.	<b>Тема 2.3.</b> Сутність дисципліни в підрозділах ДСНС України. Підйом за бойовою тривоною і сигналом «Збір».	2
10.-.	<b>Тема 3.1.</b> Подолання перешкод. Вивчення техніки подолання окремих елементів смуги перешкод. Вивчення техніки подолання смуги перешкод у цілому.	2
11.	<b>Тема 3.2.</b> Прискорене пересування. Вивчення техніки бігу на короткі, середня, довгі дистанції, по пересіченій місцевості.	2
12.	<b>Тема 3.3.</b> Особливості рукопашного бою в умовах ведення бойових дій. Вивчення стійок, пересувань, ударів руками, ногами та захисту від них. Вивчення захватів, виведення з рівноваги, кидків.	4
13.	<b>Тема 3.4.</b> Особливості вивчення та аналізу місцевості по топографічних картах підрозділами ДСНС. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.	2
14.	<b>Тема 3.5.</b> Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічних картах. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.	4
15.	<b>Тема 3.6.</b> Прямокутні та географічні координати об'єктів.	2
16.	<b>Тема 3.7.</b> Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.	2
17.	<b>Тема 3.8.</b> Орієнтування на місцевості без карти. Сучасні способи та засоби навігації.	2
18.	<b>Тема 4.1.</b> Протипожежні та аварійно-рятувальні автомобілі оперативного розрахунку НІРЧ інституту. АЦ-40(130)63Б, АНР-40(130)127А, АПД-2, АПД-4 будова, призначення, ТТХ. Встановлення пожежного автомобіля на пожежний гідрант.	4
19.	<b>Тема 4.2.</b> Оперативне розгортання. Гасіння пожеж за допомогою двох пожежних стволів РСК-50. З установкою автомобіля на вододжерело.	8
20.	<b>Тема 4.3.</b> Обов'язки пожежного-рятувальника під час гасіння пожеж, ліквідації наслідків НС. Гасіння пожеж за допомогою повітрянно-пінних стволів від пожежного автомобіля.	4
22.	<b>Тема 4.4.</b> Основи управління силами і засобами під час гасіння пожежі. Гасіння пожеж за допомогою ручних пожежних стволів РС-70, РСК-50, ГПС-600 без установки автомобіля на вододжерело.	4
23.	<b>Тема 4.5.</b> Особливості гасіння пожеж у складних умовах. Гасіння пожеж за допомогою ручних пожежних стволів РС-70, РСК-50, ГПС-600 з установкою автомобіля на вододжерело.	4
24.	<b>Тема 4.6.</b> Вимоги БП під час гасіння пожежі, до ПТО, під час проведення розвідки пожежі, оперативного розгортання та ручних пожежних драбин.	4
25.	<b>Тема 5.3.</b> Класифікація, загальні відомості і тактико-технічні характеристики інженерних боєприпасів.	2
26.	<b>Тема 5.6.</b> Матеріальна частина автоматів Калашникова. Прийоми та	2

	правила стрільби з автоматів.	
27.	<b>Тема 5.7.</b> Практичне заняття. Ведення вогню з автоматів за умовами вправ курсу стрільб.	4
28.	<b>Тема 5.8.</b> Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки UR-10.	4
	Разом	98

### **Індивідуальні завдання.**

Написання реферату за темою:

1. Оперативно рятувальна служба, сили і засоби, чергування, район виїзду рятувального підрозділу
2. Організація служби караулів. Завдання караульної служби, склад караулу.
3. Вимоги до бойового одягу.
4. Посадові особи та склад внутрішнього наряду чергового караулу.
5. Види та порядок проведення вступного та повторного інструктажів з питань охорони праці.
6. Експлуатація вогнегасників.
7. Всмоктуючі та напірно-всмоктуючі пожежні рукава, призначення, будова, правила використання.
8. Пожежний гідрант, пожежна колонка, призначення, будова та порядок використання.
9. Зміна караулів у пожежно-рятувальних підрозділах.
10. Порядок проведення первинного, позапланового та цільового інструктажів з питань охорони праці.
11. Дії бійця в бою.
12. Дисциплінарний статут служби цивільного захисту.
13. Вивчення техніки подолання окремих елементів смуги перешкод.
14. Вивчення стійок, пересувань, ударів руками, ногами та захисту від них.
15. Техніка прийомів захватів, виведення з рівноваги та кидків.
16. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.
17. Зображення місцевості та вимірювання відстані і площ на топографічній карті.
18. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.
19. Прямокутні та географічні координати об'єктів.
20. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів.
21. Орієнтування на місцевості без карти.
22. Сучасні способи та засоби навігації.
23. Основи фортифікації.
24. Вибухові суміші та речовини.
25. Інженерні боєприпаси.
26. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.
27. Автомат Калашникова.

28. Ручні осколочні гранати.
29. Ручний гранатомет РПГ-7.
30. Автоматичний гранатомет станковий АГС-17.
31. Снайперська гвинтівка UR-10.

## **6. Засоби оцінювання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, письмового тестового контролю, здаванням нормативів спеціальної фізичної підготовки особовим складом підрозділів здобувачів вищої освіти. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують дві контрольні роботи. Підсумкова форма контролю – диференційований залік.

## **7. Критерії оцінювання**

### **Форми поточного та підсумкового контролю**

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, стандартизованих тестів, письмових завдань та здавання нормативів передбачених програмою навчання.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

- фронтальне опитування, яке базується на теоретичних питаннях вивченого матеріалу за минулу тему, при цьому відповідають ті здобувачі, які знають відповідь на дане питання;
- індивідуальне опитування та стандартизовані тести, проводяться в письмовому вигляді, на основі теоретичних та практичних питань;
- здавання нормативів, являється результатом напрацювання фізичних можливостей здобувачів на попередніх практичних заняттях.

### **Модульний контроль для очної (денної) форми навчання.**

Виконується у формі письмової модульної контрольної роботи. Кожному здобувачу на вибір дається один варіант із тридцяти запропонованих, який має 4 письмові питання.

#### Критерії оцінювання письмових питань:

- правильна розгорнута відповідь на питання – 5 балів;
- при відповіді були допущені незначні помилки, які не впливають на кінцевий результат відповіді – 4 бала;
- при відповіді були допущені помилки, які не повністю, але в певній мірі дають можливість зрозуміти сутність даного питання – 3 бала;
- при відповіді були допущені помилки, які відображають нерозуміння механізмів та процесів відповідного питання, але в загальному контексті дана відповідь відображає віддалене розуміння про дане питання – 2 бала;
- при відповіді були допущені грубі помилки, які не дають можливість зрозуміти механізми та процеси даного питання, але деякі елементи здобувач



може пояснити – 1 бал;

За правильні та розгорнуті відповіді на всі питання, здобувач отримує 30 балів (1 семестр) та 30 (2 семестр). Модульна контрольна робота вважається зарахованою в тому випадку, якщо здобувач набрав мінімум 15 балів.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі очної (денної) форми навчання, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:**

*- диференційований залік*

Поточний контроль та самостійна робота							
Модуль 1							
T.1.1.	T.1.2.	T.1.3.	T.1.4.	T.1.5.	T.1.6.	T.1.7.	Модульна контрольна робота 1
4	4	4	4	4	4	4	
T.2.1.	T.2.2.	T.2.3.	T.3.1.	T.3.2.	T.3.3.	T.3.4.	
4	4	4	4	4	4	4	
T.3.5.	T.3.6.	T.3.7.	T.3.8.	Разом			
3	3	4	4	70			30
Сума балів за поточний контроль							100
Модуль 2							
T.4.1.	T.4.2.	T.4.3.	T.4.4.	T.4.5.	T.4.6.	Модульна контрольна робота 2	
5	5	5	5	5	5		
T.5.1.	T.5.2.	T.5.3.	T.5.4.	T.5.5.	T.5.6.		
5	5	5	5	5	5		
T.5.7.	T.5.8.	Разом					
5	5	70				30	
Сума балів за поточний контроль							100
Сума балів за підсумковий контроль (диференційний залік)							100
Сума балів за дисципліну							100

**Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами**

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	
50-54	E	задовільно

35-49	FX	незадовільно
0-34	F	

## 8. Засоби провадження освітньої діяльності

Вивчення дисципліни «Професійна підготовка рятувальника» передбачає проведення лекційних та практичних занять з використанням мультимедійного обладнання. Практичні заняття з даної дисципліни проводяться в учбовому класі НПРЧ інституту, в аудиторії 205а на спортивному комплексі, в самій навчальній пожежно-рятувальній частині та навчально-тренувальній базі, біля неї. Під час проведення занять використовуються наглядні посібники, плакати, стенди з різним ПТО, які розміщені в учбовому класі, караульному приміщенні, ПЗЧ, пункту ТО пожежних автомобілів, рукавній базі, гаражі. Під час проведення занять також використовуються пожежні автомобілі, аварійно-рятувальний інструмент, засоби рятування та зв'язку, захисний одяг та спорядження, пожежні рукава, рукавне обладнання та ручні пожежні драбини,

## 9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Література

#### Базова

1. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно – рятувальної служби цивільного захисту та статуту дій органів управління та підрозділів ОРС ЦЗ під час гасіння пожеж. Наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 року.
2. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України від 07.05.2007р. №312.
3. Про затвердження Порядку організації внутрішньої гарнізонної та караульної служби в органах управління і підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ МВС України № 1032 від 07.10.2014 року.
4. Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України від 27.06.20013р. Наказ ДСНС № 432.
5. Наказ ДСНС України №107 від 01.04.2013р. «Методичні рекомендації з експлуатації та ремонту пожежних рукавів».
6. Кодекс цивільного захисту України від 01.07.2013 року.
7. Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби ЦЗ, наказ МВС України №511 від 15.06.2017р..
8. ДСТУ 3675-98 Пожежна техніка. Вогнегасники. Загальні вимоги.
11. Положення про ДСНС України від 16.12.2015р. №1052, затв. КМ України.

12. Про затвердження Нормативів з ПСП. Наказ МВС України №1470 від 20.11.2015р.
13. Наказ МВС України від 08.06.1992 № 755 «Про затвердження Настанови по службі зв'язку та АСУ пожежної охорони МВС України».
14. Типова програма первинної військово-професійної підготовки для здобувачів освіти і працівників закладів вищої освіти МВС, рядового та начальницького складу служби цивільного захисту та поліцейських. МВС, Київ. 2022.
15. Адаменко М. І., Гелета О. В., Квітковський Ю. В., Росоха В. О., Федю І. Б. Безпека зберігання вибухових речовин та боєприпасів : навч. посіб. Харків, НУЦЗУ. 2004. 250 с.
16. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки : навч. Посіб. Харків, НУЦЗУ. 2016. 106 с. URL: [http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q\\_3#up](http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_3#up) (дата звернення: 17.08.2022).
17. Матухно В.В., Толкунов І.О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки : підручник. Харків, НУЦЗУ, 2021. 275 с.
18. Настанова зі стрілецької справи. «5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45-мм ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)». Київ, МО України. 2013. 76 с.
19. Настанова зі стрілецької справи. «30-мм автоматичний гранатомет на станку». Київ, МО України. 2005. 118 с.
20. Настанова зі стрілецької справи. «Ручний протитанковий гранатомет РПГ-7». Київ, МО України. 2004. 63 с.
21. Полякова Н. О. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності туризм. Київ, КНУ Т. Шевченка. 2017. 33 с.
22. Шмаль С. Г. Військова топографія: навч. посіб. Київ : вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. 280 с.

### Допоміжна

1. МВСУ, ГУДПО. Вказівка по тактичній підготовці начальницького складу ДПО МВС України. К., 1993 - 110 с.
2. Наказ МНС України № 1021 від 23.09.2011 "Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання та використання оперативних планів і карток пожежогасіння".
3. Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах з нафтою і нафтопродуктами. К., 2002.

## Інформаційні ресурси

1. [http://gki.com.ua/files/page/Um znaki 5000-500 St360-413.pdf](http://gki.com.ua/files/page/Um_znaki_5000-500_St360-413.pdf) (дата звернення: 16.08.2022).
2. Умовні знаки на планах і картах. URL: <https://injzashita.com/umovnui-znaki-na-planax-ui-kartax.html> (дата звернення: 16.08.2022).
3. Банк методичних і навчальних матеріалів ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України <http://chipb.ddns.net/library/>.

### Розробник:

Старший викладач  
кафедри спеціальної та  
фізичної підготовки



Олександр БУДНИК